

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра обліку і оподаткування

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК В ГАЛУЗЯХ ЕКОНОМІКИ

методичні рекомендації для практичних занять та самостійної роботи
здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Облік і
оподаткування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» денної форми
здобуття вищої освіти

**Миколаїв
2025**

УДК 657.1: 338.012
Ф59

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету від 19.06.2025 р., протокол № 10.

Укладач:

Ю. Ю. Чебан – канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

О. А. Боднар – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет;

А. В. Ткаченко – ФОП Ткаченко А.В.;

І. Д. Бутенко – головний бухгалтер ДП «МШК» Вознесенського району

© Миколаївський національний
аграрний університет, 2025

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
ЗАВДАННЯ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ ТА ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ В ТОРГІВЛІ	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СФЕРИ	11
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ В БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	17
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ В АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	21
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ В НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ ТА <u>ТЕМА НА ВИБІР</u> <u>ЗДОБУВАЧІВ</u>	25
ЗАВДАННЯ, ВИНЕСЕНІ НА ОBOB'ЯЗКОВЕ САМОСТІЙНЕ ОПРАЦЮВАННЯ	27
ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЗАКОНОДАВЧО- НОРМАТИВНИХ АКТІВ ТА ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ	30

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Дисципліна «Фінансовий облік в галузях економіки» має важливе значення для формування професійних компетентностей фахівців з обліку і оподаткування, зокрема в частині знань щодо специфіки обліку у сфері торгівлі, будівництва, автотранспорту, промисловості, готельно-ресторанного бізнесу, неприбуткових суб'єктів господарювання тощо. Вона забезпечує розуміння того, як адаптуються загальні принципи бухгалтерського обліку до особливостей господарської діяльності різних галузей. Метою дисципліни «Фінансовий облік в галузях економіки» є формування у здобувачів освіти знань, умінь та навичок з ведення фінансового обліку в умовах функціонування суб'єктів різних галузей економіки згідно з вимогами національних стандартів та галузевих нормативів.

Завданнями дисципліни «Фінансовий облік в галузях економіки» є:

- ознайомити здобувачів вищої освіти з особливостями організації фінансового обліку у різних галузях економіки;
- навчити відображати галузеві господарські операції у системі рахунків бухгалтерського обліку та формувати звітність з урахуванням специфіки діяльності суб'єкта господарювання;
- розвивати аналітичне мислення для прийняття обґрунтованих управлінських рішень;
- сприяти формуванню навичок застосування нормативно-правової бази з фінансового обліку та оподаткування з урахуванням галузевої специфіки;
- підготувати до практичної діяльності бухгалтера в умовах дії різних виробничо-господарських процесів.

Методичні рекомендації передбачають завдання для практичних занять та, на підставі вивчення, закріплення теоретичного матеріалу, виконання певного кола завдань та вправ, винесених на обов'язкове самостійне опрацювання.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ ТА ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ В ТОРГІВЛІ

ТЕМА 1 ОСОБЛИВОСТІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета заняття: ознайомити здобувачів з видами торговельної діяльності, її правовими формами та організацією бухгалтерського обліку в торгівлі.

Ключові слова: торгівля — trade, товар — goods, облік — accounting, реалізація — sales, документообіг — document flow.

Завдання 1. Переглянути та обговорити запропоновані відеороліки.

Завдання 2. Обговорити ПОРЯДОК провадження торговельної діяльності та правила торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів за визначеними запитаннями та з посиланням на пункт зазначеного Порядку.

Чи можна здійснювати реалізацію товарів, які не мають зазначеного строку придатності?

Який товар можна придбати і залишити на певний термін у місці придбання?

Як має відбуватися безпосередній розрахунок за придбаний товар?

Які документи має отримати покупець разом із товаром?

Завдання 3. Зазначити кореспонденцію рахунків до наведених операцій.

Оприбутковано товар від постачальника ??? грн

Нараховано податковий кредит ??? грн

Оплачено постачальнику оприбуткований товар 6000 грн

Передано товар зі складу в торгівлю ??? грн

Нараховано торговельну націнку на весь оприбуткований товар 10%

Реалізовано товар за готівку

Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ по реалізованим товарам

Списано торговельну націнку за реалізованими товарами

Списано собівартість реалізованих товарів

Фінансовий результат торговельної операції

Завдання 4. Командна гра «Поясни-Відгадай».

Завдання 5. Накреслити блок-карту за суттєвими організаційно-обліковими відмінностями аграрної сфери та торгівлі.

Домашнє завдання*.

- 1) Пройти у Moodle графічний диктант до теми 1.
- 2) Визначити рахунки бухгалтерського обліку, які використовуються в торівлі. Навести з ними приклади господарських операцій.
- 3) Підготувати 3 картки для гри «ТЕРМІНатор», на кожній з яких має бути термін, визначення та приклад з торговельної діяльності.

Питання для самоперевірки.

1. Які основні форми організації торговельної діяльності?
2. Як класифікуються торговельні підприємства?
3. Які особливості обліку товарів у торгівлі?
4. Які документи є первинними у торговельній діяльності?
5. Які фактори впливають на вибір методу обліку товарів?

ТЕМА 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ

Мета заняття: навчити обліковувати операції з оптової реалізації товарів, включно з формуванням доходів, витрат і документального оформлення.

Ключові слова: оптова торгівля — wholesale trade, постачальник — supplier, рахунок-фактура — invoice, накладна — consignment note, витрати — expenses.

Завдання 1. Обговорити графічний диктант до теми 1.

Завдання 2. ТОВ «ОптПлюс» здійснює діяльність з оптової реалізації електротехнічної продукції. Протягом звітного періоду відбулися наступні операції. Отримано товар від постачальника на суму 300000 грн з ПДВ. Частина товару залишена на складі, частина – реалізована. Реалізовано товар покупцю за ціною 420000 грн з ПДВ. Оплата здійснена через банківський рахунок. Нараховано витрати на транспортування закупленого товару – 12000 грн (без ПДВ). Оплата проведена. Проведено інвентаризацію. Виявлено лишки товарів на суму 4500 грн за обліковими цінами.

Складіть бухгалтерські проведення за всіма господарськими операціями. Визначте фінансовий результат за період. Поясніть, як обліковуються транспортно-заготівельні витрати при формуванні собівартості товарів. Розкрийте особливості первинного документообігу в оптовій торгівлі (назвіть не менше 3 документів з прикладами).

Завдання 3. Відобразити в обліку операції, що мають місце у продавця та у покупця (окремо). Зазначити первинні документи.

Підприємство оптової торгівлі реалізувало товар на суму 24000 грн, у тому числі ПДВ – 4000 грн. Собівартість реалізованого товару – 15000 грн. За придбання великої партії товару покупцю було надано знижку в розмірі 5 % від вартості продажу. На поточний рахунок продавця надійшла оплата від покупця в сумі з врахуванням знижки.

Завдання 4. Відобразити в обліку операції. На склад оптового підприємства «Вікторія» оприбутковано товари:

- молоко згущене, вартістю 24000 грн, в тому числі ПДВ;
- вафлі «Артек», вартістю 14000 грн, в тому числі ПДВ. Сплачено за інформаційні послуги ПП Кравець 120 грн, в т.ч. ПДВ, та за перевезення зазначених товарів 140 грн, в т.ч. ПДВ. В цьому ж місяці сплачено відсотки банку «Київ» за користування кредитом (850 грн), який був взятий для оплати за придбане згущене молоко. Нараховано торгову націнку на молоко згущене 10%, на вафлі 5%.

Домашнє завдання.

- 1) Пройти у Moodle графічний диктант до теми 2.
- 2) Складіть перелік бухгалтерських документів, які використовуються в процесі оптової торгівлі, та коротко охарактеризуйте їх зміст

Питання для самоперевірки.

1. Що є предметом обліку в оптовій торгівлі?
2. Як здійснюється облік товарів на складах?
3. Як оформлюється передача товарів комісіонеру?
4. Які особливості визнання доходів при оптовому продажі?
5. Як обліковуються витрати на транспортування товарів?

ТЕМА 3

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

Мета заняття: вивчити порядок організації обліку в роздрібній торгівлі, облік реалізації товарів та використання касової техніки.

Ключові слова: роздріб — retail, касовий апарат — cash register, чек — receipt, знижка — discount, реалізація — sales.

Завдання 1. Обговорити графічний диктант до теми 2.

Завдання 2. Відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку із зазначенням первинних документів.

Підприємством роздрібною торгівлі за попередньою оплатою у постачальника закуплено товар у кількості 10000 одиниць на суму 18000 грн

з ПДВ. Власна торговельна надбавка підприємства — 35%. Після оприбуткування на складі товар передано в магазин і реалізовано у кількості 2000 одиниці.

Завдання 3. Відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку із зазначенням первинних документів. Розрахувати та списати ТЗВ.

Підприємство А оприбуткувало товари у кількості 1000 штук від постачальника на суму 12000 грн з ПДВ. Товар надійшов у зворотній тарі вартістю 240 грн з ПДВ. Транспортні витрати за доставку товару транспортною організацією — 180 грн з ПДВ. Постачальнику і за доставку транспортній організації сплачено з розрахункового рахунку. Зворотна тара повернута постачальнику. Власна торговельна надбавка до купівельної вартості — 50 %. Товар передано у торгівлю і реалізовано у кількості 300 штук.

Завдання 4. Відобразити наведені господарські операції в обліку покупця і продавця окремо із зазначенням первинних документів. Визначити фінансовий результат.

Підприємство відвантажило товар покупцю на суму 24000 грн, у тому числі ПДВ – 4000 грн. Собівартість товару – 18000 грн. Згідно з договором покупець зобов'язаний оплатити товар протягом 30 днів з моменту його одержання. При цьому в договорі передбачене надання продавцем знижки-сконто за таких умов: 5/5, тобто у випадку оплати товару покупцем протягом 5 днів з моменту одержання йому надається знижка в розмірі 5% від вартості товару. Товари оплачено покупцем на третій день з моменту одержання.

Домашнє завдання.

- 1) Пройти у Moodle графічний диктант до теми 3.
- 2) Накреслити блок-карту відмінностей оптової та роздрібної торгівлі.
- 3) Обґрунтувати думку, надавши відповідь на запитання з використанням методу PRES-формули. Чи може суб'єкт підприємницької діяльності здійснювати одночасно оптову і роздрібну торгівлю товарами?

Питання для самоперевірки.

1. Як відображаються роздрібні продажі в обліку?
2. Що таке торговельна націнка і як вона обліковується?
3. Які методи оцінки вибуття товарів використовуються в роздрібній торгівлі?
4. Як обліковується використання РРО/ПРРО?
5. Які особливості обліку знижок у роздрібній торгівлі?

ТЕМА 4

ОБЛІК ІНШИХ ОПЕРАЦІЙ В ТОРГІВЛІ

Мета заняття: сформувати розуміння обліку нетипових торговельних операцій, включаючи повернення, бонуси, недостачі.

Ключові слова: повернення — return, бонус — bonus, недостача — shortage, переоцінка — revaluation, облік — accounting.

Завдання 1. Обговорити графічний диктант до теми 3.

Завдання 2. ТОВ «ТоргКомісія» уклало договір комісії з ТОВ «Моншоп» на продаж побутової техніки. За умовами договору: комісіонер отримує комісійну винагороду в розмірі 7% від суми реалізації (без ПДВ); усі товари, передані на комісію, обліковуються за обліковою вартістю. У серпні 2025 року було здійснено такі операції: 1) Комітент (ТОВ «ЕкоПлюс») передав комісіонеру товари на суму 120000 грн (без ПДВ); 2) Комісіонер реалізував усі товари покупцям за 180000 грн з ПДВ; 3) Витрати на транспортування товарів склали 6000 грн (без ПДВ) – оплачені комісіонером, але підлягають компенсації від комітента; 4) Комісіонер перерахував комітенту грошові кошти за вирахуванням своєї винагороди та транспортних витрат; 5) Комітент надав податкову накладну на всю суму реалізації.

Скласти бухгалтерські проведення у комісіонера за кожною операцією. Визначити суму комісійної винагороди. Пояснити, як відображаються товари, передані на комісію, в обліку комісіонера до моменту реалізації. Зазначити первинні документи, які підтверджують факт виконання договору комісії.

Завдання 3. ТОВ «Будторг» здійснює роздрібну торгівлю будівельними матеріалами через власні магазини. Підприємство використовує програмний реєстратор розрахункових операцій (ПРРО). Протягом дня були зафіксовані такі господарські операції: 1) Продано товар покупцям на суму 84000 грн (в т.ч. ПДВ 20%) – розрахунок через банківську картку; 2) Повернення товару покупцем – 12000 грн (з ПДВ) – повернення через термінал у той же день; 3) Надано знижку клієнту при продажу на суму 2400 грн (з ПДВ); 4) Увечері закрито зміну та сформовано Z-звіт ПРРО; 5) Після зміни виявлено розбіжність між сумою виручки в обліку (за касовою стрічкою) та фактичною сумою в ПРРО – на +600 грн.

Визначити та обґрунтувати суму чистого доходу підприємства за день (без ПДВ). Скласти бухгалтерські проведення за всіма господарськими операціями. Пояснити, як відображаються дані ПРРО у фінансовому обліку. Надати відповідь на предмет того, які наслідки для підприємства може мати виявлена розбіжність і як її правильно оформити? Назвати не менше 3 обов'язкових документів, що формуються при застосуванні ПРРО.

Завдання 4. ТОВ «Маркет+» здійснює оптову торгівлю продуктами харчування. З метою просування нової продукції підприємство вирішило безоплатно роздати зразки товарів потенційним партнерам. У червні 2025 року відбулись певні господарські операції. Придбано партію товарів для маркетингової акції на суму 48000 грн (в т.ч. ПДВ 20%), оплата здійснена з поточного рахунку. Частину товару було безоплатно передано партнерам як зразки — за собівартістю 30000 грн. Витрати на доставку зразків – 3600 грн без ПДВ, оплата з банківського рахунку. Складено відповідний акт на безоплатну передачу зразків.

Скласти бухгалтерські проведення за всіма наведеними господарськими операціями. Пояснити, як відображається передача зразків у фінансовій звітності. Який вплив має така операція на податок на прибуток? Назвіть не менше 3-х первинних документів, які підтверджують факт безоплатної роздачі зразків.

Домашнє завдання.

- 1) Пройти у Moodle графічний диктант до теми 4.
- 2) Зазначити інші операції в торгівлі.
- 3) Підготувати інформацію про електронну торгівлю та її організаційно-облікові особливості?

Питання для самоперевірки.

1. Як обліковуються зворотні відходи в торгівлі?
2. Як оформлюється повернення товарів від покупців?
3. Який порядок обліку бонусів і премій?
4. Як відображається переоцінка товарів?
5. Як здійснюється облік нестач і надлишків?

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СФЕРИ

ТЕМА 5 ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА ДОКУМЕНТООБОРОТУ

Мета заняття: ознайомити з основними правилами ведення первинного обліку, складом облікової документації та організацією документообігу.

Ключові слова: документ — document, журнал — register, акт — act, політика — policy, облік — accounting.

Завдання 1. Зазначити відповіді на запитання.

- 1) Чи можна не вести бухгалтерський облік у маленькій кав'ярні?
- 2) Чи може вести бухгалтерський облік у ресторані власник?
- 3) Чи пов'язана форма бухгалтерського обліку з документооборотом?

Завдання 2. Обрати один з первинних документів, які розглядалися на лекційному занятті, та проаналізувати його на предмет: хто складає? хто підписує? чи надходить від у бухгалтерію? яка інформація цього документу відображається в бухгалтерському обліку? чи впливає інформація з документу на витрати чи доходи підприємства?

Завдання 3. Обговорити та визначити основні фактори, які впливають на особливості організації та ведення бухгалтерського обліку у суб'єктів господарювання готельно-ресторанного бізнесу. Визначити особливості ведення обліку у суб'єктів господарювання готельно-ресторанного бізнесу.

Завдання 4. На підставі технологічної картки №30 (табл. 5.1) скласти калькуляційну картку №30 (табл. 5.2). Визначити, чого саме не вистачає у технологічній картці.

Таблиця 5.1. Технологічна картка для завдання

Затверджую
Директор ПП «Світ»
Кошель В.І.
20.06.20__

Технологічна картка №30
Коктейль Мохіто

Рецептура №30 за збірником рецептур

№ з/п	Найменування сировини	Витрати на 100 порцій		Технологічні вимоги до сировини
		брутто	нетто	
1	Ром Баккарді світлий	4,0	4,0	
2	Зелень м'ята перцева	4,1	3,0	
3	Цукровий пісок	2,0	2,0	
4	Лайм	7,1	3,0	
5	Газова вода	11,0	11,0	
6	Лід	3,0	3,0	

Технологія приготування страви, оформлення

1. Листя м'яти, цукор і лайм розім'яти в келиху.
2. Наповнити келих подрібненим льодом.
3. Долити компоненти.
4. Перемішати.

Подавати одразу у хайболі з трубочкою для напоїв. Коктейль гарнірується кільцем лайму та гілочкою м'яти.

Бармен

Іванов І.І.

Калькуляційна картка №30

_____ 20__

Найменування страви Коктейль Мохіто.

Номер за збірником рецептур №30.

№ з/п	Порядковий номер калькуляції і дата	№_____ 20__		
	Найменування продуктів	Норма,	Ціна, грн/од	Сума, грн
1	Ром Баккарді світлий		789,80	
2	Зелень м'ята перцева		48,40	
3	Цукровий пісок		36,30	
4	Лайм		169,40	
5	Газова вода		20,90	
6	Лід		11,00	
Загальна вартість набору на 100 страв, грн				
Ціна продажу однієї страви, грн				
Вихід у готовому вигляді однієї страви, г				
Завідувач виробництва Сьомін О.О.				
Калькуляцію склав Огородник А.В.				
Затверджено				
Директор Кошель В.І.				

Домашнє завдання.

- 1) Пройти у Moodle графічний диктант до теми 5.
- 2) Підготувати інформацію про особливості кадрового обліку та матеріальної відповідальності у суб'єктах господарювання готельно-ресторанної сфери.

Питання для самоперевірки.

1. Які основні первинні документи використовуються в торгівлі?
2. Як формується облікова політика підприємства?
3. Як організований документообіг на підприємстві?
4. Які вимоги до зберігання бухгалтерських документів?
5. Які електронні сервіси використовуються для автоматизації документообігу?

ТЕМА 6

ОБЛІК ГОТЕЛЬНИХ ПОСЛУГ

Мета заняття: ознайомити студентів з основами організації обліку готельних послуг, навчити документальному оформленню операцій, пов'язаних із наданням готельних послуг, та формуванню відповідної звітності.

Ключові слова: готельні послуги — hotel services, бронювання — Booking, облік — accounting, документація — documentation, клієнтське обслуговування — customer service.

Завдання 1. Обговорити графічний диктант

Завдання 2. Готель «Релакс» має 20 номерів. У січні 2025 року були такі господарські операції. Надано послуг з розміщення гостей на загальну суму 500000 грн, у т.ч. ПДВ 20%. Придбано миючі засоби та постільну білизну на суму 60000 грн (з ПДВ). Оплата проведена з поточного рахунку. Нарахована заробітна плата працівникам – 120000 грн, з них утримано ПДФО (18%) і військовий збір (1,5%). Нараховано єдиний соціальний внесок (ЄСВ) – 22% від нарахованої зарплати. Амортизація основних засобів (меблі, техніка) за місяць склала 20000 грн. Оплачено електроенергію – 25000 грн. Отримано аванс від туристичної агенції за бронювання на лютий – 50000 грн (з ПДВ).

Скласти бухгалтерські проведення за наведеними господарськими операціями. Визначити фінансовий результат (прибуток/збиток) за місяць. Пояснити, як відобразити аванс у фінансовій звітності.

Завдання 3. ТОВ «Готель Люкс» надає послуги тимчасового розміщення, харчування та додаткових сервісів. Протягом березня 2025 року були здійснені такі господарські операції. Надано послуги розміщення клієнтам на суму 240000 грн (в т.ч. ПДВ). Отримано передоплату за бронювання номерів на квітень у сумі 96000 грн (з ПДВ). Надано послуги харчування в номері – 48000 грн з ПДВ, оплату отримано готівкою через РРО. Придбано продукти харчування для приготування сніданків – 18000 грн (з ПДВ). Оплата з рахунку. Нараховано заробітну плату персоналу – 70000 грн (ПДФО – 18%, ВЗ – 1.5%, ЄСВ – 22%). Витрати на прибирання, електроенергію та воду – 22000 грн. Оплата здійснена. Нараховано амортизацію готельного обладнання – 12000 грн.

Скласти бухгалтерські проведення за всіма наведеними операціями. Визначити доходи, витрати і фінансовий результат за березень 2025 року. Надати відповідь на запитання, як обліковується передоплата за послуги, які ще не надані? Назвати не менше 3-х первинних документи, що використовуються в готельному обліку.

Завдання 4. Ділова гра «10 тверджень про туристичний збір».

Домашнє завдання.

- 1) Пройти у Moodle графічний диктант до теми 6.
- 2) Підготувати інформацію за одним із запропонованих напрямів: структура та облік доходів готелю; облік реклами готельних послуг; оподаткування готельних послуг; внутрішній контроль готельних послуг.

Питання для самоперевірки.

1. Як обліковуються послуги тимчасового розміщення?
2. Як визначається дохід у готельній діяльності?
3. Які витрати включаються до собівартості готельних послуг?
4. Як здійснюється облік додаткових послуг (харчування, прання тощо)?
5. Які особливості застосування ПДВ у готельній справі?

ТЕМА 7

КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ СТРАВ ТА РОЗРАХУНКО ЦІН НА ПРОДУКЦІЮ

Мета заняття: сформувати навички калькуляції собівартості ресторанних страв і методологію розрахунку продажних цін з відображенням зазначених операцій у фінансовому обліку.

Ключові слова: калькуляція — Cost calculation; собівартість страв — Food cost; кухня — Local cuisine; надбавка — Mark-up; ціноутворення — Price setting.

Завдання 1. Обговорити графічний диктант до теми 6.

Завдання 2. ТОВ «Ресторан Гармонія» здійснює діяльність у сфері ресторанного обслуговування. Протягом тижня (з 1 по 7 травня 2025 року) ресторан реалізував комплексні обіди, які включають першу страву, основну страву та напій. Інформація про витрати:

- 1) Придбано продукти на загальну суму 36000 грн з ПДВ, з них: м'ясо – 10000 грн (без ПДВ), овочі – 8000 грн (без ПДВ), напої – 4000 грн (без ПДВ), інші інгредієнти – 8000 грн (без ПДВ).
- 2) Оплачено послуги з доставки продуктів – 2400 грн (без ПДВ).
- 3) Нараховано заробітну плату кухарям – 15000 грн. ЄСВ — 22%.
- 4) Реалізовано 300 обідів за ціною 180 грн/шт з ПДВ.

Скласти бухгалтерські проведення за наведеними операціями. Розрахувати собівартість одного обіду. Визначити прибуток від реалізації обідів. Пояснити, як обліковуються витрати на доставку і заробітну плату при калькулюванні собівартості страв.

Завдання 3. ТОВ «Смакота+» спеціалізується на виготовленні та реалізації бізнес-ланчів. Протягом другого тижня червня 2025 року ресторан реалізував 400 комплексних обідів. Для цього використано продукти на загальну суму 48000 грн (без ПДВ), зокрема основні інгредієнти – 34000 грн; напої – 6000 грн; додаткові інгредієнти – 8000 грн. Послуги з прибирання кухні й санітарної обробки склали 3600 грн з ПДВ (оплачено). Нараховано заробітну плату кухарям і обслуговуючому персоналу – 22000 грн. ЄСВ – 22%. Один обід продавали за 180 грн з ПДВ.

Розрахувати загальну собівартість усіх обідів, зокрема з урахуванням оплати праці та послуг. Визначити собівартість одного обіду. Скласти бухгалтерські проведення за основними операціями. Розрахувати прибуток від реалізації обідів. Обґрунтувати, чи можна включати в собівартість послуги з прибирання згідно з П(С)БО 16.

Завдання 4. Ділова гра «Продай обід».

Домашнє завдання.

- 1) Пройти у Moodle графічний диктант до теми 7.
- 2) Порівняти процес калькулювання собівартості продукції у сільському господарстві та ресторанному бізнесі.

Питання для самоперевірки.

1. Які етапи формування собівартості страв?
2. Як обліковуються продукти харчування в ресторані?
3. Як розраховується ціна продажу страви?
4. Які витрати включаються до калькуляційної карти?
5. Як обліковуються відходи та втрати в кулінарному виробництві?

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ В БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

ТЕМА 8

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ БУДІВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ОРГАНІЗАЦІЮ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Мета заняття: вивчити особливості діяльності будівельних підприємств та встановити їхній взаємозв'язок і вплив на особливості організації обліку

Ключові слова: будівництво — construction, підрядник — contractor, замовник — customer, кошторис — estimate, проект — project, ціна — price.

Завдання 1. Обговорити основні терміни та питання: будівництво, підрядник, субпідрядник, кошторис, договірна ціна, будівельні контракти.

Завдання 2. Визначити основні витрати на будівництво та особливості відображення їх у замовника та підрядника.

Завдання 3. Окреслити призначення субрахунків 238 «Незавершені будівельні контракти» та 239 «Проміжні рахунки».

Завдання 4. Розкрийте специфіку будівельної діяльності, яка впливає на організацію бухгалтерського обліку. У своїй відповіді назвіть основні особливості будівельного виробництва; поясніть, як ці особливості впливають на організацію обліку витрат, доходів і результатів; вкажіть, які нормативні документи регламентують облік у будівництві; зробіть висновок про особливості документообігу в будівельному підприємстві.

Завдання 5. Розкрийте специфіку будівельної діяльності, яка впливає на організацію бухгалтерського обліку. У своїй відповіді назвіть основні особливості будівельного виробництва; поясніть, як ці особливості впливають на організацію обліку витрат, доходів і результатів; вкажіть, які нормативні документи регламентують облік у будівництві; зробіть висновок про особливості документообігу в будівельному підприємстві.

Домашнє завдання.

- 1) Пройти у Moodle графічний диктант до теми 8.
- 2) Опишіть два фактори, які впливають на вибір методу обліку витрат у будівельній компанії.

Питання для самоперевірки.

1. Які особливості будівельного циклу впливають на облік?
2. Що таке об'єктний метод обліку витрат?

3. Як здійснюється облік незавершеного будівництва?
4. Які документи використовуються у будівельному обліку?
5. Які особливості визнання доходів у будівництві?

ТЕМА 9

ОБЛІК ЗАПАСІВ, ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В БУДІВНИЦТВІ ТА ВИТРАТ НА БМР

Мета заняття: опрацювати методи обліку запасів, амортизації основних засобів і витрат, пов'язаних зі здійсненням будівельно-монтажних робіт

Ключові слова: запаси будівництва — Construction inventories; основні засоби — Fixed assets; амортизація — Depreciation; капітальні витрати — Capital expenditure; витрати на БМР — Construction costs.

Завдання 1. Будівельне підприємство ТОВ «БудПроект» у березні уклало договір на виконання загальнобудівельних робіт зі зведення житлового комплексу. Загальна вартість договору становить 5000000 грн (без ПДВ). Станом на 31 березня підприємство виконало роботи на суму 2000000 грн (за актом КБ-2в), із них 1500000 грн підтверджено замовником.

Протягом березня підприємство понесло такі витрати: нараховано і виплачено заробітну плату працівникам на об'єкті у сумі 480000 грн; використано будівельних матеріалів на суму 620000 грн; нараховано амортизацію машин і механізмів у сумі 120000 грн; загальновиробничі витрати становлять 200000 грн.

Підприємство використовує рахунок 23 «Виробництво» та веде облік за методом поетапного визнання доходів.

Скласти бухгалтерські проведення за понесеними витратами; визнанням доходу; передачею виконаних робіт замовнику; нарахуванням ПДВ.

Завдання 2. Скласти кореспонденцію рахунків бухгалтерського обліку за наведеними операціями та відобразити вартість капітальних вкладень.

1. Акцептована платіжна вимога підрядника за виконані будівельно-монтажні роботи за договірною вартістю 130000 грн.
2. Акцептована платіжна вимога постачальників за отримане обладнання, що потребує монтажу, - 30000 грн.
3. Акцептована платіжна вимога автотранспортного підприємства за доставку обладнання, що потребує монтажу, - 3000 грн.
4. Передається обладнання для монтажу – 27500 грн.
5. Відображена вартість капітальних вкладень (суму визначити).

Завдання 3. Будівельне підприємство закупило 30000 штук цегли за ціною 200 грн без ПДВ за одну тисячу. Транспортні витрати сторонньої організації становлять 24 грн з ПДВ за одну тисячу. Сформулювати господарські операції, відобразити їх на рахунках бухгалтерського обліку, вказати первинні документи.

Завдання 4. Необхідно розподілити витрати операційної діяльності будівельно-монтажних організацій на групи, наведені в таблиці : матеріальні витрати; страхування будівництва; адміністративні витрати; загально виробничі накладні витрати, пов'язані з будівництвом; пряма заробітна плата робітників; втрати від браку; витрати на збут; охорона незадіяних при будівництві будівельних машин; амортизація; амортизація незадіяних при будівництві будівельних машин; витрати на відрядження, пов'язане з будівництвом об'єкта; витрати на утримання виробничих приміщень; витрати на урегулювання спорів у судових органах; витрати від знецінення запасів;

Таблиця 9.1 Групування витрат операційної діяльності будівельно-монтажних організацій

Витрати, які безпосередньо відносяться до об'єкта будівництва	Витрати, які можуть бути віднесені до діяльності за контрактом (договором) вцілому	Витрати, які не включають до виробничої собівартості, а відносять до витрат діяльності

Домашнє завдання.

- 1) Пройти у Moodle графічний диктант до теми 9.
- 2) Зазначте перелік витрат, які є у будівництві та відрізняються від витрат в інших галузях.

Питання для самоперевірки.

1. Як обліковуються будівельні матеріали?
2. Які методи оцінки запасів застосовуються?
3. Як обліковуються основні засоби, задіяні в будівництві?
4. Як розподіляються витрати на будівельно-монтажні роботи?
5. Що таке кошторисна і фактична собівартість?

ТЕМА 10

ОБЛІК ДОХОДІВ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Мета заняття: навчитися обліковувати доходи та оцінювати фінансові результати на різних етапах будівництва.

Ключові слова: доходи від контрактів — Contract revenue; фінансовий результат — Financial result; витрати будівництва — Construction costs; метод поетапного виконання — Percentage of completion method; прибуток — profit.

Завдання 1. За вихідними даними завдання 1 теми 9 та рішенням цього завдання, визначити фінансовий результат за березень. Заповнити оборотно-сальдову відомість за рахунками: 23 «Виробництво»; 361 «Розрахунки з покупцями та замовниками»; 701 «Дохід від реалізації»; 903 «Собівартість реалізованої продукції».

Завдання 2. ТОВ «БудКомфорт» виконує будівельні роботи за договором підряду. У червні 2025 року відбулися такі господарські операції: підписано договір на будівництво житлового будинку загальною вартістю 6000000 грн з ПДВ; замовник перерахував передоплату в сумі 2400000 грн з ПДВ; на кінець місяця за актом КБ-2в підтверджено виконання будівельних робіт на суму 3600000 грн з ПДВ; фактичні витрати на виконані роботи склали 2700000 грн; оплата праці будівельників за червень становила 380000 грн, ЄСВ – 22%; адміністративні витрати за період складають 120000 грн; на підставі підписаного акту виконаних робіт було визнано дохід та нараховано ПДВ.

Скласти бухгалтерські проведення за всіма наведеними операціями. Визначити дохід, витрати та фінансовий результат підприємства за червень. Надати відповідь на запитання, як відображається передоплата в обліку до моменту виконання робіт та які документи є підставою для визнання доходу в будівництві?

Домашнє завдання.

- 1) Пройти у Moodle графічний диктант до теми 10.
- 2) Висловити власну думку щодо ситуації, коли будівельне підприємство роботи виконала, але замовник ї не приймає. Як відобразити витрати.

Питання для самоперевірки.

1. Як визначається дохід від будівельних послуг?
2. Які витрати враховуються при визначенні фінансового результату?
3. Як обліковуються аванси від замовників?
4. Як оформлюються акти виконаних робіт?
5. Як формується фінансова звітність у будівництві?

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ В АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

ТЕМА 11

ОБЛІК ВИТРАТ НА ЕКСПЛУАТАЦІЮ АВТОТРАНСПОРТУ ТА ЇХ КАЛЬКУЛЮВАННЯ

Мета заняття: ознайомитися зі складом, класифікацією та методами обліку витрат на експлуатацію автотранспортних засобів, сформувати практичні навички калькулювання вартості транспортних послуг та визначення собівартості одного рейсу.

Ключові слова: експлуатаційні витрати — Operating costs; пальне — Fuel; амортизація транспорту — Vehicle depreciation; калькуляція рейсу — Trip costing; ремонт і техобслуговування — Maintenance and repairs.

Завдання 1. ТОВ «АвтоЛогістик» здійснює вантажні перевезення власними автомобілями. Протягом квітня поточного року було зафіксовано наступні операції. Списано паливо на підставі подорожніх листів у кількості 4200 л дизельного пального за ціною 52 грн/л. Проведено технічне обслуговування 3-х автомобілів на суму 18000 грн (без ПДВ). Нараховано заробітну плату водіям у сумі 62000 грн, нараховано і сплачено ЄСВ. Автомобілі виконали 150 рейсів. Загальний пробіг становив 48000 км. Надано послуг перевезення на суму 240000 грн (з ПДВ), яка надійшла на банківський рахунок.

Скласти бухгалтерські проведення за всіма операціями. Визначити загальну суму витрат на експлуатацію транспорту за квітень. Розрахувати собівартість 1 км пробігу та 1 рейсу.

Завдання 2. ТОВ «ЕкспресТрак» виконує вантажні перевезення по двох основних маршрутах:

- Маршрут А (міжміський) — 60 рейсів;
- Маршрут Б (міський) — 90 рейсів.

Протягом квітня поточного року підприємство зазнало наступних витрат: придбано дизельне паливо у кількості 6000 л за ціною 54 грн/л; загальний пробіг транспорту складає 57000 км, з них: Маршрут А: 35000 км, Маршрут Б: 22000 км; витрати на обслуговування автотранспорту склали 32400 грн з ПДВ; зарплата водіїв нарахована та виплачена у сумі 88000 грн; нараховано та сплачено ЄСВ. Доходи від перевезень за квітень склали: Маршрут А: 250000 грн з ПДВ, Маршрут Б: 180000 грн з ПДВ.

Розрахувати загальні експлуатаційні витрати підприємства. Розподілити витрати пропорційно до пробігу між двома маршрутами. Визначити собівартість одного рейсу для кожного маршруту.

Домашнє завдання.

- 1) Пройти у Moodle графічний диктант до теми 10.
- 2) Накреслити зміст собівартості одного рейсу перевезень.

Питання для самоперевірки.

1. Які статті витрат включаються до експлуатації транспорту?
2. Як здійснюється облік пального?
3. Як розраховується собівартість 1 км пробігу?
4. Які документи підтверджують витрати на рейс?
5. Як обліковуються витрати на технічне обслуговування?

ТЕМА 12

ПЕРВИННИЙ ОБЛІК І ДОКУМЕНТООБІГ НА АВТОТРАНСПОРТНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Мета заняття: вивчити основні видами первинних документів, що використовуються на автотранспортному підприємстві, їх правильне оформлення, ведення документообігу та відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій, пов'язаних із використанням транспорту.

Ключові слова: первинний документ — Primary document; товарно-транспортна накладна — Waybill; облік рейсів — Trip accounting; звіт водія — Driver's report; документообіг — Document flow.

Завдання 1. ТОВ «АвтоРейс Сервіс» здійснює міжміські перевезення вантажів. Підприємство використовує подорожні листи та веде облік витрат за кожним рейсом. Протягом тижня з 3 по 9 червня 2025 року водій автомобіля DAF XF виконав 5 рейсів. За даними подорожного листа №18/25: Початковий пробіг: 130100 км; Кінцевий пробіг: 131420 км; Витрачено дизельного пального: 290 л; Норма витрати пального на 100 км: 22 л; Ціна 1 л пального: 53 грн; Водію нараховано оплату праці за рейси 6500 грн; нараховано ЄСВ; Оплата за перевезення вантажу від замовника — 18000 грн (з ПДВ).

Визначити фактичний пробіг і нормативну витрату пального; перевитрату або економію пального у л. Скласти внутрішній розрахунок вартості витраченого пального. Заповнити подорожний лист. Скласти бухгалтерські проведення щодо списання пального, нарахування зарплати і ЄСВ, надходження коштів від замовника. Визначити, які первинні документи підтверджують виконання рейсу і відображення операцій в обліку.

Завдання 2. Скласти схему документообігу пального на підприємстві.

Домашнє завдання.

- 1) Пройти у Moodle графічний диктант до теми 11.

2) Оберіть приклад первинного документа, що фіксує використання транспорту, та накреслити схему його облікових функцій.

Питання для самоперевірки.

1. Які основні первинні документи використовуються на АТП?
2. Які дані фіксуються у подорожньому листі?
3. Як оформлюється облік пального?
4. Які документи застосовуються для перевезення вантажів?
5. Як організований документообіг на підприємстві?

ТЕМА 13
ОБЛІК ДОХОДІВ І РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ
АВТОТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Мета заняття: сформувати знання про методику обліку доходів автотранспортного підприємства, навчити розраховувати фінансові результати від надання транспортних послуг, аналізувати рентабельність перевезень та ефективність діяльності підприємства.

Ключові слова: доходи від перевезень — Transportation revenue; тариф за рейс — Tariff per trip; рентабельність — Profitability; витрати на перевезення — Transportation costs; облік результатів — Performance accounting.

Завдання 1. Обчислити прибуток підприємства за звітний період за даними та рішенням завдання 1 теми 11.

Завдання 2. Скласти бухгалтерські проведення за основними операціями завдання 2 теми 11. Розрахувати фінансовий результат окремо для Маршруту А і Маршруту Б.

Завдання 3. ТОВ «ТрансАвто-Сервіс» надає послуги з вантажних перевезень. Протягом липня 2025 року підприємство здійснило наступні операції. Надано послуги перевезення 45 замовникам. Загальна вартість перевезень склала 360000 грн (з ПДВ). Усі кошти надійшли на поточний рахунок. Загальні витрати на пальне становили 146000 грн. Оплата праці водіїв склала 98000 грн. нараховано ЄСВ. Технічне обслуговування і ремонт транспорту склали 48000 грн (без ПДВ). Адміністративні витрати – 30000 грн.

Визначити дохід без ПДВ; загальні витрати підприємства; фінансовий результат за місяць. Скласти бухгалтерські проведення з надання послуг; обліку витрат (окремо за статтями); визначення фінансового результату.

Домашнє завдання.

- 1) Пройти у Moodle графічний диктант до теми 12.
- 2) Побудуйте спрощену схему обліку доходів автотранспортного підприємства на прикладі одного перевезення.

Питання для самоперевірки.

1. Як визнається дохід від перевезень?
2. Як визначається фінансовий результат від автомобільних послуг?
3. Як обліковуються витрати на рейс?
4. Які особливості податкового обліку в транспорті?
5. Як формується звіт про фінансові результати?

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ В
НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ ТА ТЕМА НА ВИБІР ЗДОБУВАЧІВ**

**ТЕМА 14
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ І ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ В
НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ**

Мета заняття: ознайомитись з особливостями організації бухгалтерського обліку в неприбуткових організаціях, навчитись відображати операції з цільового фінансування, формувати фінансову звітність відповідно до вимог чинного законодавства та забезпечувати прозорість використання коштів.

Ключові слова: неприбуткова організація — Non-profit organization; цільове фінансування — Targeted (grant) funding; фінансова звітність — Financial reporting; статутна діяльність — Statutory activity; благодійні надходження — Charitable contributions.

Завдання 1. Протягом поточного року у неприбутковій організації (громадська екологічна організація) було здійснено операції:

1) отримані та освоєні цільові кошти у вигляді членських внесків (на утримання та оренду офісу, оплату праці членів організації) у сумі 145000 грн;

2) отримані та освоєні цільові кошти (благодійний внесок юрособи) (на придбання дозиметра ДКГ-21 Ecotest CARD, який використовуватиметься громадською організацією) у сумі 9000 грн;

3) здійснені витрати на створення і роздрукування брошур і листівок екологічної спрямованості в сумі 20000 грн. (спонсор компенсує ці витрати громадської організації);

4) проведений безплатний семінар на тему «Екологічна безпека в Україні» (укладений цивільно-правовий договір із лектором, здійснені витрати на оренду залу) – загальна сума витрат становить 30000 грн;

5) отримана нецільова фінансова допомога від юридичної особи в сумі 100000 грн;

6) нараховані (отримані) проценти за депозитом у сумі 16000 грн;

7) нарахований (отриманий) дохід у сумі 10000 грн від здачі в суборенду тимчасово вільного приміщення організації.

Неприбуткова організація не є платником ПДВ.

Відобразити зазначені операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 2. Благодійна організація «Допомога дітям» за березень 2025 року здійснила такі операції. Отримано цільовий грошовий внесок на програму «Нові книжки для шкіл» у сумі 250000 грн на поточний рахунок. Придбано дитячу літературу на суму 150000 грн, у т.ч. ПДВ 20%. Надано безоплатно літературу трьом школам (балансова вартість – 125000 грн).

Отримано благодійний внесок у натуральній формі – комп'ютери (вартість 60000 грн). Придбано канцтовари для офісу на суму 6000 грн (з ПДВ). Оплачено з рахунку. Нараховано зарплату менеджеру програми – 20000 грн. Нараховано та утримано податки. Наприкінці місяця визначено залишок цільового фінансування.

Скласти бухгалтерські проведення. Визначити витрати, що відносяться до цільового фінансування. Розрахувати залишок цільових коштів на кінець березня. Вказати особливості відображення безоплатної передачі активів.

Завдання 3. ОСББ «Колос» обслуговує житловий будинок із 60 квартирами. За червень поточного року були здійснені такі операції. Від співвласників отримано членські внески на суму 90000 грн (оплата на банківський рахунок). Оплачено електроенергію для освітлення місць загального користування – 12600 грн (з ПДВ). Проведено поточний ремонт даху на суму 38400 грн (з ПДВ). Нараховано заробітну плату двірнику – 14000 грн. Нараховано ЄСВ. Придбано господарські товари (мітли, лампи, фарба) на суму 6000 грн (з ПДВ). Залишок коштів на рахунку на початок місяця – 25000 грн.

Скласти бухгалтерські проведення за всіма операціями. Визначити суму адміністративних і ремонтних витрат та залишок коштів на рахунку на кінець місяця. Поясніть особливості обліку доходів в ОСББ (що вважається цільовим фінансуванням). Надайте відповідь на запитання, які рахунки обліку використовуються для відображення надходжень від співвласників та їх використання?

Домашнє завдання.

- 1) Пройти у Moodle графічний диктант до теми 13.
- 2) Опишіть особливість обліку цільового фінансування у неприбутковій організації, навівши приклад бухгалтерської проводки.

Питання для самоперевірки.

1. Які особливості статусу неприбуткової організації?
2. Як обліковуються цільові надходження?
3. Які витрати дозволено здійснювати за кошти членських внесків?
4. Як ведеться облік благодійної допомоги?
5. Яку звітність подає неприбуткова організація до контролюючих органів?

ТЕМА 15

ТЕМА 3А ВИБОРОМ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Мета заняття: вивчити особливості діяльності підприємств обраної галузі та встановити їхній взаємозв'язок і вплив на особливості організації обліку

ЗАВДАННЯ, ВИНЕСЕНІ НА ОBOB'ЯЗКОВЕ САМОСТІЙНЕ ОПРАЦЮВАННЯ

ТЕМА 1. ОСОБЛИВОСТІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Завдання 1. Підготувати інформацію про організаційні форми торгівлі та їх вплив на ведення бухгалтерського обліку.

Завдання 2. Скласти кореспонденцію рахунків з оприбуткування експортних товарів на склад.

ТЕМА 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ

Завдання 1. Визначити, які первинні документи використовуються в оптовій торгівлі, але не використовуються у сільському господарстві.

Завдання 2. Скласти кореспонденцію рахунків при реалізації товарів оптовому покупцеві за бартером.

ТЕМА 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

Завдання 1. Підготувати інформацію про порядок оформлення касових операцій у роздрібній торгівлі.

Завдання 2. Скласти приклад «Звіту касира» з вказаними сумами виручки, розмінною монетою тощо.

ТЕМА 4. ОБЛІК ІНШИХ ОПЕРАЦІЙ В ТОРГІВЛІ

Завдання 1. Скласти схему обліку повернення товару від покупця за умови його попередньої оплати.

Завдання 2. Скласти 10 правил використання РРО/ПРРО.

ТЕМА 5. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА ДОКУМЕНТООБОРОТУ

Завдання 1. Підготувати короткий опис етапів документообігу в торговельному підприємстві.

Завдання 2. Заповнити приклад накладної або акта приймання-передачі товару.

ТЕМА 6. ОБЛІК ГОТЕЛЬНИХ ПОСЛУГ

Завдання 1. Описати порядок оформлення рахунку для клієнта готелю.

Завдання 2. Скласти бухгалтерські проведення за операцією надання готельної послуги з оплатою карткою.

ТЕМА 7. КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ СТРАВ ТА РОЗРАХУНКО ЦІН НА ПРОДУКЦІЮ

Завдання 1. Скласти схему послідовності визначення калькуляції для обраної страви (на 1 порцію).

Завдання 2. Скласти схему розрахунку ціну продажу обраної страви, враховуючи 30 % торговельну націнку.

ТЕМА 8. ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ БУДІВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ОРГАНІЗАЦІЮ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Завдання 1. Скласти 10 правил організації обліку в будівництві.

Завдання 2. Скласти перелік документів, які використовуються у будівництві, на відміну від обліку в сільському господарстві.

ТЕМА 9. ОБЛІК ЗАПАСІВ, ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В БУДІВНИЦТВІ ТА ВИТРАТ НА БМР

Завдання 1. Підготувати таблицю з групуванням витрат на БМР за економічними елементами.

Завдання 2. Сформувати порядок списання активів у будівництві.

ТЕМА 10. ОБЛІК ДОХОДІВ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Завдання 1. Підготувати схему формування фінансових результатів в будівництві.

Завдання 2. Сформувати порядок документального оформлення фінансових результатів.

ТЕМА 11. ОБЛІК ВИТРАТ НА ЕКСПЛУАТАЦІЮ АВТОТРАНСПОРТУ ТА ЇХ КАЛЬКУЛЮВАННЯ

Завдання 1. Підготувати перелік витрат на експлуатацію автотранспорту та документальне їх оформлення.

Завдання 2. Виокремити витрати, які мають питому вагу в автотранспортних підприємствах.

ТЕМА 12. ПЕРВИННИЙ ОБЛІК І ДОКУМЕНТООБІГ НА АВТОТРАНСПОРТНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Завдання 1. Надати характеристику первинному документу, який є типовим для автотранспортного підприємства за такими параметрами: назва, призначення, основні реквізити.

Завдання 2. Зазначити основних матеріально-відповідальних осіб на автотранспортному підприємстві.

ТЕМА 13. ОБЛІК ДОХОДІВ І РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ АВТОТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Завдання 1. Підготувати схему формування фінансових результатів в автотранспортному підприємстві.

Завдання 2. Сформувати порядок документального оформлення фінансових результатів.

ТЕМА 14. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ І ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ В НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Завдання 1. Сформувати правила організації і ведення обліку в неприбуткових організаціях.

Завдання 2. Надати характеристику основним відмінностям в оподаткуванні неприбуткової організації.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ ТА ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV; станом на 14 лип. 2023р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

2. Загальні вимоги до фінансової звітності : національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013р. № 73; станом на 23 січня 2025р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.

3. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України: наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 635; станом на 18 лист. 2022р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text>.

4. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 №291; станом на 04 лист. 2024р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>.

5. Витрати : національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 : наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318; станом на 29 верес. 2020р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>.

6. Дохід : положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 : наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290; станом на 29 верес. 2020р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>.

7. Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88; станом на 28 груд. 2022р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>.

8. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI; станом на 04 черв. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

9. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності : наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 № 433; станом на 02 лют. 2024р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text>.

10. Спрощена фінансова звітність: національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 : наказ Міністерства фінансів від 25.02.2000р. №39; станом на 23 січня 2025р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text>.

11. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014р. № 879; станом на 26 трав. 2022р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>.

12. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: закон України від 6 липня 1995 року № 265/95-ВР; станом на 17 груд. 2024р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

13. Про туризм: закон України від 15 вересня 1995 року № 324/95-ВР; станом на 10 жовт. 2024р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

14. Про затвердження Порядку надання послуг з тимчасового розміщення (проживання): постанова Кабінету міністрів України від 15.03.2006р. №297; станом на 07 бер. 2025р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/297-2006-%D0%BF#Text>.

15. Про затвердження Правил визначення вартості будівництва: наказ Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 27.08.2000р. №174. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0174241-00#Text>.

16. Будівельні контракти: національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 : наказ Міністерства фінансів України від 28.04.2001р. № 205; станом на 29 верес. 2020р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0433-01#Text>.

17. Про транспорт: закон України від 10 листопада 1994 року № 232/94-ВР; станом на 06 лют. 2024р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80#Text>.

18. Про затвердження Інструкції про порядок приймання, транспортування, зберігання, відпуску та обліку нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України: наказ Міністерства палива та енергетики України від 20.05.2008 р. №281/171/578/155. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0805-08#Text>

19. Про благодійну діяльність та благодійні організації: закон України від 5 липня 2012 року № 5073-VI; станом на 08 лист. 2023р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80#Text>.

20. Про затвердження форми Звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації: наказ Міністерства фінансів від 17.06.2016 № 553; станом на 28 квіт. 2017р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0932-16#Text>.

21. Куцик П. О., Коваль Л. І., Макарук Ф. Ф. Бухгалтерський облік у торгівлі та ресторанному господарстві навч. посібник. Львів : Видавництво ПП «Магнолія 2006». 2025. 504 с.

22. Чабанюк О. М., Кузьмінська К. І. Облік і оподаткування у торгівлі та підприємствах ресторанного бізнесу : навч. посіб. Київ : Алерта, 2019. 214 с.

23. Бухгалтерський облік за видами економічної діяльності : підручник / А. Г. Загородній, І. Й. Яремко, Л. М. Пилипенко, А. С. Мороз ; Міністерство освіти і науки України ; Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2020. 320 с.

24. Сук П. Л. Бухгалтерський облік в галузях національного господарства : навч. посібник. Київ : Каравела, 2023. 368 с.

25. Облік у галузях економіки : навч. посіб. / В. Ф. Максимова, З. В. Кузіна, Л. М. Стиренко, Т. Г. Степова. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 496 с.

26. Гура Н. О. Бухгалтерський облік в об'єднаннях співвласників багатоквартирних будинків : навчальний посібник. Київ, 2020. 61 с.

27. Чебан Ю. Ю., Сирцева С. В., Замкова І. В. Автоматизація складського обліку: особливості та переваги. *Нові інформаційні технології управління бізнесом*: збірник тез VII Всеукраїнської науково-практичної конференції, (м. Київ, 16 лютого 2022 р.). Київ : Спілка автоматизаторів бізнесу, 2024. С. 270-272.

28. Чебан Ю. Ю., Черкас А. В., Ганженко А. О. Роль бухгалтерського обліку у розвитку бізнесу сфери харчування. *Маркетингові та організаційні механізми повоєнного розвитку галузі гостинності та туризму України* : збірник тез доповідей I Всеукр. наук.-практ. конф. (14-15 листопада 2023 року, м. Харків). Ч. 2. Харків : Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т», 2023. С. 160-162. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15980>

29. Чебан Ю. Ю. Особливості обліку в ОСББ. *Розвиток бухгалтерського обліку, аудиту, оподаткування та фінансів: реалії часу* : тези доповідей учасників всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Миколаїв, 20 травня 2024 р.) / Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 52-54. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18528>

30. Гуцаленко Л. В., Чебан Ю. Ю., Терянік Д. О., Задорожняк В. А. Організація контролю за рухом палива в системі управління підприємством. *Modern Economics*. 2025. № 50(2025). С. 53-59. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V50\(2025\)-07](https://doi.org/10.31521/modecon.V50(2025)-07).

31. Чебан Ю. Ю., Лугова О. І., Сирцева С. В., Мельник О. І. Облік і контроль запасних частин: особливості організації в аграрних підприємствах.

Modern Economics. 2024. № 48(2024). C. 147-153. DOI:
[https://doi.org/10.31521/modecon.V48\(2024\)-18](https://doi.org/10.31521/modecon.V48(2024)-18).

Навчальне видання

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК В ГАЛУЗЯХ НАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА

методичні рекомендації

Укладач: **Чебан** Юлія Юріївна

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. ____

Тираж ____ прим. Зам. № ____

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.